

NAMASTE, ANAPURNA!

Bera nagrad za slovenske gorniške filme je bila lani res velika: **Matjaž Fištravec** je za svoje delo »Brez«, ki je nastal v koprodukciji med dokumentarnim programom TV Slovenija in Studiom Alp, dobil pet ali šest nagrad, nagrado žirije je dobil film **Gage Stojana** in **Vesne Arhar Štih** »Živeti je smrtno nevarno«, nagrado za najboljši scenarij je v Trstu dobil film **Marjane Lavrič** »Jaz nisem Kekec«, na lanskoletnem decembrskem 7. mednarodnem filmskem festivalu v Kalkuti v Indiji pa je dobil nagrado kot najboljši odpravarski film »Namaste, Anapurna« **Marjete Keršič Svetel**, ki sta ga posnela snemalec **Janez Hrovat** in njegov asistent **Klavdij Mlekuž**, za katerega je izvirno glasbo napisal **Lado Jakša** in ki ga je zmontiral **Zvone Judež**.

TRIJE GLAVNI FILMSKI IGRALCI

Film so sicer že leta 1994 prikazovali na več evropskih festivalih in je tudi dobil nagrado Scabiosa Trenta kot najboljši film na festivalu v Trstu. Vendar so slovensko različico pripravili in zmontirali šele lansko poletje in tak film prvič predvajali na slovenski nacionalni televiziji v spomin na nedavno pred tem v Himalaji preminulega alpinista **Slavka Svetičiča**. Konec lanskega leta so organizatorji festivala pustolovskih filmov v Kalkuti ustvarjalce tega filma prosili, naj bi to delo poslali na njihov festival, ki je bil v začetku decembra v tem mestu skupaj s simpozijem o himalajizmu. Šele zadnje dni lanskega leta pa smo v Sloveniji zvedeli, da je film dobil nagrado kot najboljši odpravarski film festivala, kar je močno presenetilo celo njegove ustvarjalce, ki natančno vedo, da je njihovo delo zmagalo v močni konkurenci filmov, med katerimi so bili tudi zmagovalci filmskih festivalov v zahodnih državah.

»Namaste, Anapurna« je dolg natančno 48 minut in govori o odpravi **Frančka Kneza** in **Slavka Svetičiča**, ki sta po južni steni nameravala priplezati na vrh tega osemtisočaka, edinega med osemtisočmetrskimi gorami, na vrhu katere do takrat še niso bili slovenski alpinisti.

V filmu pravzaprav nastopajo le trije »glavni igralci«, novinarka **Marjeta Keršič Svetel** ter alpinista **Svetičič** in **Knez**.

»Nepal je dežela mnogih ljudstev, jezikov in verovanj,« začena filmsko pripovedovanje novinarka. »Toda vsem je skupen spoštljiv pozdrav, ki ga v tej deželi slišiš na vsakem koraku — namaste, kar pomeni »pozdravljam tisto, kar je božjega v tebi«. Verovanje, da je nekaj božjega v vsakem človeku in v vsem, kar nas obdaja, je tako globoko, da daje pečat vsakdanjemu življenju slehernega prebivalca te dežele in se dotakne celo tujcev.«

DONOSNA VIŠINSKA DELA

»Na enem od najbolj hrupnih trgov v starem delu Katmanduja,« nadaljuje novinarka, »kjer se od jutra do večera gnete množica ljudi in trgovci na ves glas ponujajo svoje blago, stoji svetišče boginje Anapurne. To je nepalska boginja izobilja, uspeha in sreče. Imenujejo jo darovalka življenja. Častijo jo v podobi dragocene srebrne posode.

Svoje najmogočnejše svetišče pa ima boginja Anapurna daleč od hrupnega mesta. Po njej se imenuje velikanska, 40 kilometrov dolga gorska veriga Anapurna Himal. Sredi tega gorovja leži težko dostopna gorska dolina, obdana z mogočnimi vrhovi, ki so med najlepšimi v Himalaji. Po izročilu je to domovanje mogočne boginje, ki ga varuje njen sosed Hiuncūli, gospodar snega. Najvišji vrh nad dolino je Anapurna I, osemtisočak z veličastno južno steno, ki je sanjski cilj mnogih alpinistov.«

Potem se v filmu predstavi **Slavko Svetičič**: »Izobilje — nikoli nisem živel v izobilju. Zame je izobilje možnost, da bi lahko kar naprej samo plezal, plezal v velikih, težkih stenah, v Andih, Himalaji. Plezati v Himalaji je drago, strahotno drago; kar precej takihle betonskih pošasti je treba prepleskati, da greš lahko tja,« pravi, ko se ubada z višinskimi deli, s katerimi si je zaslužil velik del denarja za svoja plezanja na drugih celinah. Potem se v filmu pri enakem delu predstavi še **Franček Knez**: »Takole višinsko delo je pravzaprav zelo podobno plezanju. Podobno je tistemu, kar počnemo v stenah: ista oprema, iste kretnje. Ampak s pravim plezanjem tole nima nič skupnega. Tole počnemo samo zaradi zaslužka, saj so višinska dela kar dobro plačana. Gotovo mnogo bolje, kot če bi delal za kakšnim strojem v tovarni.«

S PLEZANJEM ZASVOJENA ALPINISTA

Avgusta leta 1993 sta oba slovenska vrhunska alpinista iz Ljubljane odpotovala v Nepal in pod Anapurno, za njima pa je tja odšla majhna ekipa slovenske nacionalne televizije, ki naj bi za oddaje **Gore** in ljudje posnela nekaj prispevkov. Redaktorica oddaje **Marjeta Keršič Svetel** je pod goro, na kraju samem, za TV oddajo in za film pripovedovala: »Mnoge alpiniste poznam — to je moje delo, saj pripravljam TV oddaje o gorah —, ampak **Franček** in **Slavko** sta nekaj posebnega. Konec osemdesetih let je **Franček** preplezal nekaj osupljivo težkih smeri, sam je splezal na **Trango** v **Karakorumu**, preplezal steno **Bagiratija II** in v **Alpah** nekaj smeri prav na meji mogočega. In **Slavko**: **Harlinovo** smer je pozimi sam preplezal v pičlih 27 urah, načrtno, ekstremno smer na **Grandes Jorasses** in preživel dolge dneve samotnega plezanja po zahodnem grebenu **Anapurne**, kjer mu je samo orkanski veter preprečil pot na vrh.

Snemalec Janez Hrovat in njegov asistent Klavdij Mlekuž pod južno steno Anapurne 1 jeseni leta 1993

Foto: Marjeta Keršič Svetel

Gotovo oba spadata med najboljše alpiniste na svetu. Za oba je značilno, da najraje plezata sama. Ko sta nenadoma začela plezati skupaj in sta v navezi opravila nekaj zelo odmevnih vzponov, je to zbudilo precejšnjo pozornost. Pomenilo je, da načrtujeta nekaj zares velikega.«

Slavko Svetičič pravi v filmu: »Jaz bi rad plezal, samo plezal, cele dneve. Vsak dan. Težko je dobiti soplezalca, ki bi bil enako obseden. Zato sem začel plezati sam. Počasi pa sem začel v tem uživati — v tem sva si s Frančkom zelo podobna. Drugače pa sva zelo različna. Skupaj sva bila na odpravi na Jalung Kang, pa na Cerro Torre. Ampak nisva plezala v isti navezi. Včasih sva se srečala pod isto steno in sva šla potem plezat vsak svojo smer. Ko sva se zadnjič srečala pod Marmolado, pa sva si rekla: Zakaj naj bi ene ne splezala skupaj? In sredi stene sva nenadoma začela govoriti o Himalaji. Ko sva zamisel omenila **Matjažu (Pečovniku; op.ur.)**, jo je vzel zelo resno in tako smo naredili načrt za prvenstveno smer v južni steni Anapurne. Matjaž je prevzel organizacijo in finančno plat odprave, midva pa plezanje.«

BOGINJA Z DVOJNIM LICEM

Medtem ko filmska kamera potuje po himalajskih gorah, novinarka pripoveduje o Nepal — deželji belih gor, ki se dvigajo nad oblake, o strmih, kamnitih poteh, zgajenih od bosih stopal nosačev, globokih do-

linah in divjih, deročih rekah. »Bili smo na poti, da bi uresničili neke sanje in da bi spoznali svojo zgodbo o Anapurni. Na teh stezah nismo bili edini tujci. Ljudje z vseh koncev sveta prihajajo, da bi videli Himalajo. Nezadržno jih privlači, čeprav večina ne zna pojasniti, zakaj. Ljudje, ki živijo ob vznožju Anapurne, so prijazni gostitelji. Do svojih gora čutijo neizmerno spoštovanje in od tujcev pričakujejo isto. Gurungi verujejo, da so gore domovanje njihovih bogov. Veter, ki boža molilne zastavice, odnaša prastare molitve k belim vrhovom, kamor se sklanja nebo.«

Idilična pokrajina, polna spokojnosti in miline, je novinarko tako očarala, da je skoraj pozabila na drzni načrt, ki je slovensko TV ekipo pripeljal tja: nad njimi se je kot ogromen skalnat oltar dvigala južna stena Anapurne, sicer boginje izobilja, uspeha in sreče, toda kdor prestopi neko nevidno črto, spozna, da ima blaga boginja lahko tudi drugačen obraz. Ljudje, ki živijo ob njenem vznožju, se že od nekdaj zavedajo njenega dvojnega bistva. Podobe raja in pekla so redkokje tako blizu kot tam — le nekaj korakov jih ločuje. Svet himalajskih vzponov ni svet idiličnih pobočij, kjer se pase živina; v tem svetu vladajo ledenikom, stenam in vrhovom grmeči plazovi, viharji in sile uničenja.

DRUGAČEN RAZPLET ZGODBE

Filmsko dogajanje se potem začne vzpenjati proti svojemu vrhuncu: Franček Knez pripoveduje, kako ga je večer pred odločilnim vzponom proti vrhu usoda s hudim srčnim napadom najresneje opozorila, naj se ne igra z življenjem, odprava se je zanj končala in helikopter ga je odpeljal izpod gore. Slavko Svetičič se je kljub temu odločil sam nadaljevati načrtovano, odšel je sam v goro, v trkilometrsko steno, kjer so grmeli plazovi, TV ekipa pod steno pa je zgrožena prisluškovala bormim zvokom iz radijskega sprejemnika, ujela Slavkovo sporočilo, da ga je zajel plaz, snemalec in njegov asistent, izkušen gorski reševalec, sta mu šla na pomoč in ga napol živega potegnili iz plazu ter ga spravila v bazni tabor pod steno...

»Naša zgodba se je razpletla čisto drugače, kot smo si zamislili, ko smo odhajali od doma,« končuje svojo filmsko pripoved TV novinarka in scenaristka Marjeta Keršič Svetel. »In vendar je bilo srečanje z Anapurno navdse dragoceno doživetje, skupaj s prijaznimi domačini smo proslavljali in se veselili življenja. Visoko nad nami so se v mesečini lesketala snežena pobočja Anapurne, gore, ki je ne bomo nikoli pozabili.«

Konec marca odide na pot majhna slovenska himalajska odprava zaradi enega samega človeka in njegovega edinega cilja: Davo Karničar z Jezerskega namerava kakšen poldrugi mesec pozneje smučati z najvišje točke našega planeta, kar doslej še ni uspelo nikomur na svetu. Vodja te odprave bo Viki Grošelj, tehnični vodja Tone Škarja, zdravnik dr. Damijan Meško, snemalec Stipe Božič, fotograf Stane Klemenc. O podrobnostih tega smučarsko alpinističnega podviga bomo seveda nadrobno poročali.